

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 05.11.2008, sp. zn. 22 Cdo 3602/2007, ECLI:CZ:NS:2008:22.CDO.3602.2007.1

Číslo: 69/2010

Právní věta: Nenapadá-li dovolatel nesprávnost právního názoru odvolacího soudu vyjádřeného v jeho předchozím rozhodnutí, jímž bylo prvé rozhodnutí soudu prvního stupně zrušeno a věc byla tomuto soudu vrácena k dalšímu řízení, přičemž tento právní názor vedl soud prvního stupně k tomu, aby v novém rozhodnutí rozhodl jinak než v předchozím zrušeném rozhodnutí, může být o přípustnosti dovolání proti tentokrát potvrzujícímu rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé uvažováno jen z hlediska § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 05.11.2008

Spisová značka: 22 Cdo 3602/2007

Číslo rozhodnutí: 69

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Přípustnost dovolání

Předpisy: § 218 odst. 5 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.
§ 243b odst. 5 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Obvodní soud pro Prahu 6 rozsudkem ze dne 30. 8. 1999 žalobu na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví účastníků k níže označeným nemovitostem zamítl.

Městský soud v Praze jako soud odvolací k odvolání obou účastníků, kteří se zamítnutím návrhu nesouhlasili, usnesením ze dne 8. 11. 2000 rozsudek soudu prvního stupně ze dne 30. 8. 1999 zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení se závazným právním názorem, že v dané věci přichází v úvahu jediný možný způsob rozhodnutí, a to zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví účastníků a přikázání věci jednomu z nich za přiměřenou náhradu.

O b v o d n í s o u d pro Prahu 6 po doplnění dokazování rozsudkem ze dne 6. 1. 2006 zrušil podílové spoluvlastnictví účastníků k domu č. p. 2540 na pozemku parc. č. 3038/23 – zastavěná plocha o výměře 249 m² a k pozemkům parc. č. 3038/23 a parc. č. 3038/7 – ostatní plocha o výměře 751 m², zapsaným u Katastrálního úřadu hl. města Prahy, katastrální pracoviště P.-m., na LV č. 766 pro kat. území D., označené nemovitosti přikázal do výlučného vlastnictví žalobce a žalobci uložil, aby žalované zaplatil částku 9 250 000 Kč. Dále rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně zjistil, že účastníci jsou bývalí manželé, jejichž manželství uzavřené 10. 7. 1981 zaniklo rozvodem 25. 3. 1992. Kupní smlouvou z 11. 1. 1989, registrovanou státním notářstvím 30. 6. 1989, účastníci prodali za kupní cenu 505 693 Kč dům v P., N. 58, současně s převodem práva osobního užívání pozemku, který nabyli kupní smlouvou ze 16. 6. 1986. Darovací smlouvou ze 14. 6. 1989, registrovanou 16. 8. 1989, darovala matka žalobce J. K. žalobci rozestavěný dům v P. – D. spolu s právem osobního užívání pozemku, který nabyla kupní smlouvou z 15. 6. 1988, téhož dne registrovanou. Darovací smlouvou z 22. 2. 1990, registrovanou 27. 3. 1990, žalobce daroval ideální polovinu tohoto rozestavěného domu se všemi součástmi a příslušenstvím, včetně práva osobního užívání pozemku žalované. Předmětný dům na pozemku č. kat. 3038/7 v P. – D. byl kolaudován rozhodnutím Obvodního úřadu v P., odboru výstavby, z 15. 3. 1991. V katastru nemovitostí jsou jako vlastníci předmětných nemovitostí vedeni účastníci, a to každý z nich v rozsahu ideální poloviny ve vztahu k celku. Nemovitosti užívají oba účastníci, s žalovanou bydlí synové účastníků E. a T., na adrese bydliště má žalovaná sídlo své společnosti a je na ní trvale hlášen otec žalobce I. K., u kterého s ohledem na jeho věk a zdravotní stav lze předpokládat pomoc žalobce ve větším rozsahu. Podle znaleckého posudku Ing. J. K. z 13. 12. 2004 nemovitosti nelze reálně rozdělit, ale dům by bylo možné se souhlasem účastníků rozdělit na dvě jednotky. Obvyklá cena (tržní) nemovitostí činí 18 500 000 Kč. Oba účastníci doložili, že jsou schopni druhému z účastníků zaplatit za spoluvlastnický podíl přiměřenou náhradu. Pokud žalovaná tvrdila, že předmětné nemovitosti byly získány za peníze, které patřily do bezpodílového spoluvlastnictví účastníků, a že žalobce využil její nepřítomnosti v Československu (žalovaná v té době žila ještě v Sýrii) a neznalosti, aby nemovitosti v P. – D. získal do svého výlučného vlastnictví, soud prvního stupně vyšel ze závěrů soudu v řízení vedeném u soudu prvního stupně pod sp. zn. 14 C 6/94, v němž se žalobce domáhal proti žalované vrácení daru a soud se uvedeným tvrzením žalované zabýval, kdy soud vzal za prokázané, že nemovitosti získal žalobce darem od své matky a že žalovaná opak neprokázala. Protože mezi účastníky nedošlo k dohodě o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, soud prvního stupně zrušil podílové spoluvlastnictví účastníků k předmětným nemovitostem a za situace, kdy reálné rozdělení nemovitostí není možné, přikázal nemovitosti do výlučného vlastnictví žalobce, kterému uložil, aby žalované zaplatil částku 9 250 000 Kč, tj. polovinu obvyklé ceny nemovitostí stanovené znalcem. Při rozhodování soud zohlednil, že nemovitosti získal darem žalobce a že ten bude schopen do budoucna lépe zajistit jejich údržbu. Skutečnost, že v nemovitosti bydlí žalovaná se syny, nepovažoval za natolik podstatnou, aby byla důvodem pro přikázání nemovitostí do vlastnictví žalované, neboť synové jsou zletilí a způsobilí samostatného života.

M ě s t s k ý s o u d v Praze k odvolání žalované rozsudkem ze dne 28. 2. 2007 rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé potvrdil a rozhodl o nákladech řízení. Podle odvolacího soudu soud prvního stupně správně zjistil skutkový stav věci a věc také správně posoudil po právní stránce. Dodal, že dvě hlediska uvedená v § 142 odst. 1 obč. zák., k nimž soud při vypořádání podílového spoluvlastnictví přihlédne, tj. velikost podílů a účelné využití věci, nemůže soud opomenout. V daném případě hledisko velikosti podílů svědčí ve prospěch obou účastníků a ani hledisko využití nemovitostí nesvědčí výrazně ve prospěch některého z nich. Za tohoto stavu bylo třeba zabývat se dalšími hledisky, jimiž jsou, jak správně uvedl soud prvního stupně, zásluha o nabytí věci a schopnost účastníků zaplatit druhému z nich vypořádací podíl. Zásluhy na získání nemovitostí svědčí ve prospěch žalobce, neboť provedenými důkazy bylo vyvráceno tvrzení žalované, že na zakoupení rozestavěného domu byly použity peníze z bezpodílového spoluvlastnictví účastníků a že cena rozestavěného domu byla vyšší, než která je uvedena v kupní smlouvě. Pro závěr, že na koupi rozestavěného domu byla použity peníze získané prodejem domu v P. 10, nesvědčí ani časová posloupnost, neboť dům v P. 10 byl prodán v roce 1989, zatímco rozestavěný dům byl zakoupen v roce 1988. Oba účastníci doložili, že mají zajištěné finanční prostředky k zaplacení přiměřené náhrady za spoluvlastnický podíl. Námitku žalované o spekulativním jednání žalobce odvolací soud neshledal důvodnou.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala žalovaná dovolání z důvodů, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a že vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Namítla, že rozsudek odvolacího soudu ve výroku o nákladech řízení není v souladu s výrokem, jak byl vyhlášen při jednání 28. 2. 2007. Protože účastníci v řízení před soudem prvního stupně při posledním jednání 6. 1. 2006 nebyli poučeni podle § 119a odst. 1 o. s. ř., řízení před odvolacím soudem nebylo omezeno § 205a o. s. ř. Odvolací soud pominul důkazní návrhy žalované k prokázání rozhodných skutečností, týkajících se účelného využití nemovitostí, schopnosti výplaty přiměřené náhrady, „podvodného jednání žalobce“ spočívajícího ve „sjednání fiktivní zástavy s blízkou osobou“ a zadluženosti žalobce v částce téměř 17 000 000 Kč, a nezmnínil se o nich ani v odůvodnění svého rozhodnutí. Rovněž nijak se nevypořádal s křivou výpovědi bývalé manželky žalobce P. K. K účelnému využití věci uvedla, že na rozdíl od žalované, která v domě bydlí se dvěma syny, žalobce bydlí v domě sám. Otec žalobce nemovitost nikdy neužíval, sám trvale žije v SRN, kde má zajištěno i zdravotní pojištění. Za absurdní žalovaná považuje tvrzení o tom, „že lze předpokládat, že otec žalobce bude potřebovat pomoc svého syna ve stále větším rozsahu“. Vztah žalobce k dětem není dobrý, od útlého dětství se s nimi nestýkal, po dobu 14 let s nimi nestrávil společně ani jeden den, nekupoval jim dárky. Podle názoru žalované „v případě, že na jedné straně žije spoluvlastník v domě jako rozvedený zcela sám a na druhé straně spoluvlastník ve společné domácnosti spolu se dvěma dospělými dětmi účastníků, je jednoznačně na místě účelné využití rodiny spoluvlastníka s dětmi spoluvlastníků“. Na adrese nemovitostí je sídlo společnosti žalované. O skutečnosti, že žalobce nemá v úmyslu nemovitosti trvale vlastnit, svědčí to, že žalovaná opakovaně nabídl prodej předmětných nemovitostí nemovitosti za 10 000 000 Kč. Žalobce chce nemovitosti za účelem jejich prodeje s dosažením zisku. S ohledem na zadlužení žalobce reálně žalobci hrozí exekuce či konkurz na jeho majetek včetně finančních prostředků uložených na jeho účtech. Skutkové zjištění „o způsobu nabytí předmětných nemovitostí žalobcem darem od své matky – bez jakékoliv majetkové účasti žalované poskytnutím prostředků na koupi jejím bratrem prostřednictvím matky žalobce z prodeje domku v P. 10“ nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Setrvala na svém tvrzení, že nemovitosti v P. 10 byly získány ze společných prostředků v bezpodílovém spoluvlastnictví účastníků nabytých v době jejich pobytu v Sýrii. Nemovitosti koupila matka žalobce, neboť účastníci v té době nemohli nabýt do osobního vlastnictví další rodinný dům. V rozporu s jejich ujednáním však matka žalobce převedla nemovitosti v době její nepřítomnosti jen na žalobce, který poté, co tuto skutečnost zjistila, převedl polovinu nemovitostí na žalovanou. Zde mj. poukázala na výpověď svědka T. A. v řízení vedeném u soudu prvního stupně pod sp. zn. 14 C 6/93. Skutková zjištění o schopnosti žalobce vyplatit žalované přiměřenou náhradu jsou neúplná. Žalobce prokázal, že je schopen zaplatit dluh bývalé manželce P. K. ve výši 9 000 000 Kč, nikoliv již další částku 9 250 000 Kč žalované. Podle žalované „neprokáže-li podílový spoluvlastník, že je schopen vyplatit nejen přiměřenou náhradu, nýbrž současně i dluh, pro který na jeho spoluvlastnickém podílu vázne zástavní právo, není solventnost takového spoluvlastníka dána, neboť se jedná o předlužení“. Navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobce navrhl zamítnutí dovolání. Uvedl, že soud prvního stupně provedl navrhované důkazy z hlediska hmotného práva, které hodnotil v souladu s § 132 o. s. ř., a pokud odvolací soud dospěl k závěru, že se žalovaná nepodařilo vyvrátit správnost obsahu darovací smlouvy ze 14. 6. 1989, pak jedním z důvodů byla skutečnost, že sama žalovaná se v popisu způsobu získání nemovitostí při jednotlivých výpovědích lišila. Vypořádací podíl žalobce zaplatil žalované složením do soudní úschovy, neboť jeho opakované výzvy na sdělení čísla účtu, na který má částku 9 250 000 Kč zaplatit, žalovaná nereagovala. Částku 9 250 000 Kč Obvodní soud pro Prahu 6 přijal do úschovy usnesením ze 17. 5. 2007, které nabylo právní moci 18. 5. 2007.

N e j v y š š í s o u d dovolání odmítl.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud jako soud dovolací po zjištění, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou včas, se především zabýval dovoláním z hlediska jeho přípustnosti.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil.

Podle § 237 odst. 1 písm. c) dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Nejvyšší soud již v rozsudku z 23. 9. 2003, sp. zn. [22 Cdo 820/2003](#), uveřejněném v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck, (dále „Soubor rozhodnutí“), pod C 2234 dovodil, že „potvrdil-li odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým tento soud rozhodl jinak než ve svém dřívějším rozhodnutí proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil, není k podání dovolání, které by se opíralo o přípustnost dovolání podle 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., subjektivně oprávněn ten účastník, pro něhož potvrzené rozhodnutí soudu prvního stupně vyznělo příznivěji než rozhodnutí dřívější.

Následným příkladem aplikace uvedeného pravidla o subjektivní nepřípustnosti dovolání, pokud se dovolává přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., je usnesení Nejvyššího soudu z 15. 9. 2004, sp. zn. [22 Cdo 213/2004](#), uveřejněné tamtéž pod C 2877, podle kterého „skutečnost, že soud prvního stupně v dřívějším rozhodnutí společný majetek účastníků vypořádal jako společné jmění manželů, zatímco v novém rozhodnutí, vázán právním názorem odvolacího soudu, jej vypořádal jako bezpodílové spoluvlastnictví, sama o sobě přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. nezakládá“.

Jestliže se žalovaná odvolala proti prvnímu rozhodnutí soudu prvního stupně, jímž byla žaloba zamítnuta, s uplatněním důvodu, že žaloba být zamítnuta neměla, a podílové spoluvlastnictví účastníků mělo být naopak zrušeno a toto spoluvlastnictví vypořádáno, přičemž odvolací soud tomuto odvolání vyhověl a zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně se závazným právním názorem, že žalobu nelze zamítnout a podílové spoluvlastnictví účastníků je třeba zrušit a vypořádat, pak přípustnost dovolání žalované nemůže být opřena o § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. Ostatně přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) i b) o. s. ř. je založena na principu diformity, tj. na rozdílnosti rozhodnutí soudu prvního stupně a rozhodnutí soudu odvolacího, a nebylo by smysluplné, aby dovolání bylo přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., i v případech, kdy se dovolatel předchozího zrušeného rozhodnutí soudu prvního stupně nijak nedovolává, resp. považuje právní názor odvolacího soudu vyslovený ve zrušujícím usnesení odvolacího soudu za správný. Nenapadá-li tedy žalovaná v rámci uplatněného důvodu dovolání podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. nesprávnost právního názoru odvolacího soudu, který vedl soud prvního soudu k tomu, aby v novém rozhodnutí rozhodl jinak než v předchozím odvolacím soudem zrušeném rozhodnutí, může být o přípustnosti dovolání v daném případě uvažováno jen z hlediska § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu je přípustné za splnění předpokladů stanovených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) a c), odst. 3 o. s. ř. Protože předpoklad stanovený v §

237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. nebyl naplněn, přicházela v úvahu přípustnost dovolání jen podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.. Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla řešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Protože dovolání opírající se o § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je přípustné jen pro řešení právních otázek, je v tomto případě dovolatel oprávněn napadnout rozhodnutí odvolacího soudu jen z dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. V dovolání proto nelze uplatnit dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř. a dovolací soud tak musí vycházet ze skutkových zjištění učiněných v nalézacím řízení, což znamená, že se nemůže zabývat jejich správností. Dovolacím důvodem podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., tj. vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, by se dovolací soud mohl zabývat jen v případě, že by šlo o řešení procesně právní otázky, která by měla judikatorní přesah (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Tak tomu není u žádné z tvrzených procesních vad.

Proti výroku rozsudku odvolacího soudu o náhradě nákladů řízení není dovolání přípustné (viz C 2458 Souboru rozhodnutí). Dovolací soud se proto nemohl zabývat rozporem mezi písemným vyhotovením rozsudku odvolacího soudu ve výroku o nákladech řízení pokud jde o vyčíslení přiznaných nákladů řízení žalobci a zněním rozsudku v této části, jak byl vyhlášen při jednání 28. 2. 2007 a obsažen v protokolu o tomto jednání.

Z obsahu spisu vyplývá, že při jednání před soudem prvního stupně 21. 12. 2005, které bylo odročeno za účelem vyhlášení na 6. 1. 2006, byli účastníci a jejich zástupci poučeni podle § 119a odst. 1 o. s. ř. Nato shodně prohlásili, že další důkazní návrhy nemají a že všechny rozhodné skutečnosti sdělili s tím, že závěrečný návrh ve věci učiní ve lhůtě deseti dnů. Při jednání 6. 1. 2006 žádné dokazování již prováděno nebylo a po přečtení závěrečných návrhů došlo k vyhlášení rozsudku. Nebylo povinností soudu prvního stupně při odročeném jednání za účelem vyhlášení rozsudku účastníky řízení poučovat podle § 119a odst. 1 o. s. ř., jestliže tak učinil při jednání, které bylo odročeno jen za účelem vyhlášení rozsudku. Důkazy, které nebyly žalovanou uplatněny před soudem prvního stupně, žalovaná nově navrhla v odvolacím řízení. Proto nemohly být ve smyslu § 205a o. s. ř. dovolacím důvodem.

Podle § 120 odst. 1 o. s. ř. účastníci jsou povinni označit důkaz k prokázání svých tvrzení a soud rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede. Okolnost, že soud nevyhoví návrhu účastníka na provedení důkazu, nepředstavuje sama o sobě vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí podle § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř. ve znění před novelou č. 30/2000 Sb., nyní § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze 4. 1. 2001, sp. zn. [21 Cdo 65/2000](#), uveřejněný v Souboru rozhodnutí pod C 8.

Logický rozpor v hodnocení důkazů nebo jestliže hodnocení důkazů neodpovídá tomu, co mělo být zjištěno způsobem vyplývajícím z § 133 až § 135 o. s. ř., spadají pod dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř., kterým v případě dovolání přípustného jen podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. se dovolací soud, jak již výše uvedeno, nemůže zabývat.

Dovolací soud dospěl k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu nemá ve věci samé po právní stránce zásadní význam, neboť rozhodnutí odvolacího soudu je v souladu s hmotným právem.

S ohledem na uvedené dovolací soud neshledal předpoklady přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. v daném případě naplněny.

Dovolací soud proto podle § 243b odst. 5 za použití § 218 písm. c) o. s. ř. dovolání žalované jako

nepřípustné odmítl.